

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.

Előfizetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejervár, kigyó-utca 9. szám.
Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 50 kr.

25721./Btő 1897.

Ó Felsőge a király nevében!

A budapesti kir. büntető törvényszék mint törvény-alkalmazó esküdtzéki sajtóbiróság Hammersberg Jenő budapesti kir. főügyész mint sajtóügyi közvádó által dr. Günther Antal ügyvéd által képviselt Ligday Károly Miksa, továbbá Bonitz Ferenc vádlottak ellen a „Fejérmegyei Napló“ című lap 1895. évi 154. számában, Baross Károly vádlott ellen pedig a „Hazánk“ című lap 1895. évi 343. számában foglaltak miatt a btk. 258. 259. 261. 262. §-ai alapján az 5727./btő 897. számú esküdtzéki nyilvános tárgyalás alapján a mai alulirt napon és helyen tartott ülésben következőleg

Itélt:

Vádlott Bonitz Ferenc fehértemplomi szül. 29 éves, róm. kath. vallású, nős, vagyontalan, büntetlen budapesti lakos hírlapíró a kir. sajtóbiróság a „Fejérmegyei Napló“ című lap 1895. évi december 13-iki 154. számának „Városi és vidéki hírek“ rovatában „Zsaroló anyakönyvvezető“ bekezdéssel megjelent közlemény-szövegnek a „Zsaroló anyakönyvvezető“ szavakkal való czimzésével történt sajtó közzététele által sértett Hecker István nagy-szalatnai állami anyakönyvvezető ellen elkövetett — a btk. 261. §-ba ütköző és 262. §. szerint büntetendő — nyilvános becsületsértés sajtóvétségében vétkes-

nek mondja ki; és ezért a btk. 262. §-a alapján, mindazonáltal a 92. §-ának alkalmazásával az 1892. évi XXVII. t.-cz. 3. §-ban meghatározott czélokra fordítandó s behajthatlansága esetén a btk. 53. §. alapján két (2) napi és egy (1) napi összesen tehát három (3) napi fogaáz-büntetésre átváltoztatandó husz (20) forint fő- és tíz (10) forint mellék, összesen tehát harmincz (30) forint pénzbüntetésnek 15 nap és végrehajtás terhe alatt leendő megfizetésére itéli; sértett Hecker István részére felszámítása nyomán 20 forintban ezennel megállapított perköltségnek, a m. kir. államkincstár részére pedig az esküdtek kocsibér és hidvám illetéke fejében 11 forintban, továbbá tanudijak fejében és pedig:

1. Sulaj Éva részére . . . 13 frt
2. Mihnya János részére . . . 13 frt
3. Moisis József részére . . . 13 frt
4. Nemann Lajos részére . . . 21 frt 20 kr.
5. Beia Sándor részére . . . 21 frt 20 kr.
6. Figus Vilmos részére . . . 21 frt 20 kr.

Összesen 102 frt 50 kr-ban és így ezennel összesen 113 frt 60 kr-ban megállapított és kiutalványozva előlegezett eljárási költségnek valamint a még felmerülő bünyügyi költségeknek 15 nap és végrehajtás terhe alatt leendő megfizetésében elmarasztalja;

és ezen marasztaló ítélet jogerőre emelkedése után — a „Fejérmegyei Napló“ című lap elején indokával együtt — a sajtótörv. 35. §. és a btk. 277. §-a rendelkezésének megfelelően — közzététetni rendeli.

Ellenben Ligday Károly Miksa nagy-sároosi szül. 33 éves, róm. kath., nőtlen, vagyontalan, büntetlen, segédlelkész a btk. 258. 262. illetve 261. 262. §-aiban meghatározott rágalmazás, illetve becsületsértés sajtóvétségének vádja alól az esküdtzék határozata alapján bíróság is felmentetik és a m. kir. államkincstár vádlott Ligday Károly Miksa részére utikiadás czimén ezennel 20 forintban, védője dr. Günther Antal részére védődíjjal ezennel 40 forintban megállapított összegeknek 15 nap alatt végrehajtás terhével leendő megfizetésére köteleztetik.

Végül Baross Károly vádlott ellen a btk. 258. 262. illetve 261. 262. §-aiban meghatározott rágalmazás, illetve becsületsértés sajtóvétsége miatt folyamatba tett bünyvádi eljárás megszüntetetik.

Indokok:

Az esküdtek a „Fejérmegyei Napló“ című lap 1895. évi december 13-iki 154. számának „Városi és vidéki hírek“ rovatában „Zsaroló anyakönyvvezető“ bekezdéssel megjelent közlemény-szövegnek a „Zsaroló anyakönyvvezető“ szavakkal történt czimzése miatt a btk. 261. 262. §-a alapján emelt vád tekintetében tiz „igen“ szavazattal, kettő „nem“ szavazat ellenében hozott határozatukkal vétkesnek mondták ki Bonitz Ferenc vádlottat.

A törvény-alkalmazó bíróság nem lát semmi okot arra, hogy az 1867. évi május hó 17-iki igazságügyminiszteri rendelet 71. §-a által adott

Huszár Agoston.

A királyi kegy a leutóbbi napokban a székesfejervári társas élet egyik kimagasló alakját, a megye szeretett alispánját tüntette ki, midőn negyedszázados munkásságának elismerésül a III. osztályú vaskorona rendet adományozta Huszár Agostonnak.

Nem lehet elzárkózni ama nagy ellentét felemlítésétől, a mely a város és a megye közigazgatása között van. És éppen, midőn az egyik részen ostorozzuk a bünyös mulasztásokat, annál nagyobb tisztelettel hajlunk meg a megyei közigazgatás érdemei előtt, annál nagyobb örömmel üdvözöljük a vármegye első tisztviselőjét kitüntetésé alkalmából.

A sors szeszélye bizonyosan az, hogy a ki szerényen munkálódik a közőj érdekében, azt nehezebben veszik észre, mint azt, a ki mondva csinált érdemeivel tele kürtöli szemérmel a világot.

Csendes és szerény munkása volt a vármegyének Huszár Agoston, nem hivalkodott érdemeivel, de annál többet tett a közőj érdekében. És éppen ez a nemes önzetlenség az oka annak, hogy hófelér hajjal áll negyedszázados működése után előttünk, midőn a királyi kegy olyan kitüntetésben részesíti, melyet nálánál kevesebb érdemű emberek, fekete hajjal, fiatal korban akasztanak a mellükre.

Ez az élet szomorú tréfája, részben pedig az emberek közönye, hálátlansága, hogy az érdemeket nehezen vesszük észre, míg könnyen megjéjt a csalfa színlelés, s érdemet látunk ott is, a hol valóban sivár pusztasággá tarolt mindent az önző magán édek.

De éppen ennek tudata növeli bennünk

az igazi érdem iránti tiszteletet, s lelkesít az oly férfiak iránt, a kiknek egész multja a közérdek iránti szeretetet igazolja.

Huszár Agoston most 67 éves, s bár hófehér hajú öreg ember, de szelleme, munkássága megőrizte a fiatalság elvenségét, fáradhatatlanságát. Született Bécsben 1830-ban, a hol atya akkor a status-kancelláriánál tanácsos volt. A szülők szeretete aggódva örködtött fiuknak neveltetése fölött s iskoláit részben Bécsben, részben pedig hogy a magyar szellem az iskolában is örködjék nevelése fölött, Pápán végezte. Az 1848—49-iki években már a honvédelmi minisztérium szolgálatában állt. A szabadságharc leveretése után, mint nemesi családunk legnagyobb része, visszavonult ő is a nyilvános szereplés színteréről, és szüleiivel együtt Sárbogárdon gazdálkodott.

Mikor beköszöntött az alkotmányos élet és a munkakérdés és köteletségérzet mindenkit a közpályára terelt, Huszár Agoston is tevékeny részt vett a megyei közéletben. Mint megyebizottsági tag, majd pedig mint tiszteletbeli szolgabíró szolgálta a megye érdekeit.

1864-ben megnősült. Neje Sárközy Kázmér nyugalmazott hétszemélyűnek leánya, Sárközy Vilma.

Mikor Szőgyény vette át a megye kormányát, először tiszteletbeli főbíró lett, majd pedig 1872-ben végleg belépett a megyei tisztikarba. Több évig szolgabíró, majd főszolgabíró volt, míg 1894-ben a megye nagy lelkesedéssel alispánvá választotta. Ez állásában érte őt a királyi kitüntetés.

Élénk részt vett ezen kívül is Huszár Agoston a közélet terén s több üdvös társadalmi mozgalomnak volt megteremtője.

1867-től 1892-ig a Nádor-csatornának is főpénztárnoka volt.

A királyi kegy nem most először tünteti őt ki érdemeiért. A koronázás alkalmával 1867-ben ő Felsőge arany-sarkantyus-vitézzé avatta, 1885-ben pedig a közőgyek terén szerzett érdemeiért a Ferenc József-rend lovageresztjével tüntette ki.

Mostani kitüntetésé alkalmával, legelőször a vármegye tisztviselő kara üdvözölte, melynek érzelmeit Szücs Arthur főjegyző tolmácsolta, a ki lelkes szavakban méltatta Huszár Agoston alispán érdemeit s azt a ragaszkodást, a melyet a tisztviselői kar minden tagja személye iránt érez.

A szép beszédre meghatottan válaszolt az alispán megköszönve a tisztviselői kar jókívánságát.

Tegnap üdvözölte a közigazgatás bizottsága s e sorokban most mi is lerőjük tiszteletünknek s elismerésünknek adóját.

Üti-rajzok Olaszországból.

— A „Fejérmegyei Napló“ eredeti tárczája. —

IV.

R ó m a.

A déli órában érkezünk meg a világ városba és a vasutól néhány lépésnyi távolságban fekvő Liguria szállodában helyezkedtünk el. Ot napunk volt Róma megtekintésére, ami czélszerű beosztás mellett elegendő idő arra, hogy az örök város legfontosabb nevezetességeit megismerhessük.

Az ebéd után első utunk a Monte Pinciora volt. Itt gyönyörű kilátás van a városra. Sallustius és Lucullus egykori kertjeinek remek

Mai lapunk 8 oldal.

2

jogát érvényesítse s azért Bonitz Ferencz vádlottat a most hivatkozott eljárás szabályzat 69. §-ának rendelkezéséhez képest a Hecser István nagy-szalmai állami anyakönyvvezető ellen elkövetett a btk. 261. 262. §-ába ütköző nyilvános becsületeértés sajtóvétségében ezenel bíróság is vétkeknél kellett kimondani.

A büntetés kimérésénél súlyosító körülmény nem forgott fenn; ellenben enyhítő körülményül vette figyelembe a sajtóbírósg a vádlott büntetlen előéletét, hogy mint szerkesztő vonatott felelősségre és így vele szemben inkább a gondatlanság esete forog fenn; ezek alapján a sajtóbírósg a btk. 92. §-ának alkalmazását a büntetés nemének és mérvének megállapításánál indokoltan tekintette.

Elítelt vádlottnak a felmerült per és eljárási költségek, valamint a még felmerülő bünygi költségek megtérítésében való marasztalása a hozott marasztaló ítélet jogkövetkezményét képezi; az ítélet közzététele iránt tett intézkedés pedig a sajtótörv. 35. §. és a btk. 277. §-ának rendelkezésén alapszik.

Ellenben a „Fejermegyei Napló“ című lap 1895. évi december 13-iki 154. számának „Városi és vidéki hírek“ rovatában „Zsaroló anyakönyvvezető“ bekezdéssel megjelent közleménynek a „Zsaroló anyakönyvvezető“ szavakra következő szövegében foglaltak miatt a btk. 258. 261. 262. §. alapján emelt vád alól az esküdtzéknek hat szavazattal hat szavazat ellen hozott határozata alapján Ligday Károly Miksa vádlott az elj. szab. 69. §-a értelmében bíróság is felmentendő volt.

Végül Baross Károly vádlott ellen a „Hazánk“ című lap 1895. évi december 15-iki 343. számának „Napihírek“ rovatában „Zsaroló anyakönyvvezető“ bekezdéssel megjelent közleményében foglalt a btk. 258. 261. 262. §-aiba ütköző rágalmas és becsületsértés sajtóvétsége miatt folyamatos hat bűnvádi eljárás azért szüntettet meg, mert a közzéadott

parkültvényei között, az exotikus fák, márvány-szobrok alatt sétálgattunk. Cyprustak és pálmák disztik a Monte Pincio nagy terasze-ját; igen kedves és bájos látvány, midőn a rózsák virágznak, a mi itt már április közepén történik és félszuszak a magas fényő kopasz törzsére, mely aztán sötét koronájával hűs árnyékot borít a rózságyakra. A tér közepén egy vizililomok által körülvevett bassinban egy igen szép szoborkép áll, melynek tárgya e czétra igen élmesen van kiválasztva: Pharao leánya a mint a kis Mózes megtalálja a nádasban.

A Monte Pincioval egyik oldalról a Borgese-Villa kiterjedt kertjei határosak, amelyek erdőrészelekkel és sétányokkal 80 négyszögkilométernyi tért foglalnak el. A másik oldalról a Medici-Villa parkja érinti, 1801 óta a francia festő-akadémia otthona. A Monte Pincion a téli hónapokban minden délután játszik a városi zenekar, mialatt az előkelő világ fényes fogatai hosszú sorban robognak ki a városból, mert ez egyszersmind a Corso is. A hegy alatt fekszik a Piazza del Popolo, Rómának egyik legszebb tere, mely kerülék alakjában egy nagy szinkörhöz hasonlít, a közepén áll azon obeliszk, melyet Augustus császár Egyptom meghódítása után hozott Rómába. E térre nyílik éjszakra a régi Via Flaminia, amelyen hajdan az utazók a Porta del Popolo át Rómába megérkeztek; egészen egyenesen halad a Ponte Molleig, ahol Constantin legyőzte Maxentium. A tér éjszaki oldalán áll a Sacharia del Popolo templom, mellette egy augustinus zárda, ebben lakott Luther, midőn 1528-ban Rómában időzött. Így fűződik egyik történelmi emlékek a másikhoz a nagyszerű panorama láttára, mely itt a szem előtt megnyílik.

az ellene emelt vádat az esküdtzék tárgyaláson eljettete.

Budapest, 1897. évi április hó 5-én tartott esküdtzék sajtóbírósgai ülésben.

Zsitvay
sajtóbír. elnök.

(P. H.)

Dr. Horváth
jegyző.

Huszonöt éves jubileum.

Nem a véletlen szeszélyes játékát, hanem az igazság érvényesülését, a büntető nemezt látjuk abban, hogy a polgármester éppen szolgálatának huszonötödik évében került a közvélemény ítélőszéke elé. Az a körülmény, hogy lemondását éppen városi szolgálatának 25. évfordulóján fogja bejelenteni, ez már a beavatottak szerint a drámai hatás fokozására történik, azzal a világos és félreismerhetlen czélzattal, hogy a beszéd hatását fokozza, a mely hatással reméli a gyöngye szívű, érzékeny embereket az utolsó pillanatban leszerelni.

Nem lehetetlen, sőt valószínű, hogy nyugdíjba vonulásának elhuzása valóban ezzel a czélzattal történt, hiszen ő maga mondotta egyik bizalmasa előtt:

— Megválasztanak engem újra, mert nincs emberük!

A mikor szellemi óriásokat látunk letinni anélkül, hogy a világ folyása megváltoznék, akad bizonyos olyan is, a ki az ő helyére léphessen. Senki sem pótolhatatlan, őt pótolni pedig nagyon könnyű lesz.

A viszonyok s a közhangulat teljes félreismerésén alapulhat csak az a tévedése, hogy állását még mindig reméli megtartani. Az ő ideje lejárt! A mai közhangulat tisztultabb léghőrt kíván, és hogy az ő huszonöt éves szolgálati ideje a jubileumi évben csak tövist terem, ez a legborzasztóbb elítélése annak a rendszernek, a melynek élén ő állt. Az egyes ember lehet

elfogult, lehet igazságtalan, de a nagytömegek kilökik magukból, s általánosság válni nem engednek oly érzelmekeket, melyeket nem magasabb erkölcsi szükséglet sugalmaz, hanem kicsinyes érdek vagy bosszú vágy.

Nagy tévedés azt hinnie, hogy egy lap is képes személye ellen oly nagy foku gyűlöletet kelteni, mint a minővel ma Székesfejevárv polgársága ellene viseltetik. Ha nagy és közvetlen hatást gyakorol lapunk a közönségre, az csak onnan van, hogy az általános érzelmekek az őszintén és leplezetlenül kifejezést. Am kisérle meg egy lap vagy ember útjába állani a közvéleménynek, s meggyőződik arról, hogy az elkeseredés hullámvérése elsodorja.

A polgármestert védelmezni, midőn a napfényre került dolgok nyilvánvalóvá teszik huszonöt éves szolgálatának, helyesebben mulasztásának keseri gyümölcseit, — mentegetni ma, midőn az általános óhaj az, hogy a város mentől hamarabb megszabaduljon tőle, nem lehet, de e mentegető maga is áldozatul esne a közfelháborodásnak.

Egy reszkető aggastyán járt nálunk a napokban. Fél százada már, hogy becsületes adófizetője e városnak. Könnyes szemekkel mondott köszönetet azért, hogy a polgárság érdekeit lelkiismeretesen védelmezzük:

— Elakartam már menni a polgármester urhoz, hogy megmondjam neki, ne csodálkozzék azon, hogy annyira elvagyunk keseredve, de ha valamelyikünk bajba esett, jajj volt nekünk. Nem tudunk eleget fizetni a sok éhes embernek. A becsületes polgároknak örökösen félnők kellett, mert sohasem tudták, mikor kerül egyik vagy másik hatalmas urnak a kezébe. Rosszabb sorsa volt e város polgárságának a rab-szolgáknál, mert azoknak csak egy urok van nekünk pedig igen sok volt.

Már az esti alkony beállott, midőn a Monte Pinciotól távoztunk; a nyugoti égen a Sz.-Péter-templom kupolája felett kiterjeszkedett ama gyengéd bitorfátyol, melyet majdnem minden este annyira megbámultam. Lassan sétáltunk le a Piazza del Popolo-ra és az arra nyíló három utca közül a középsőbe mentünk be; ez a világhírű Via del Corso. Mindjárt a negyedik házat márványtábla disztik, jelezve, hogy e házban lakott Goethe. „Igy üdvözöl minket Rómában, ugyszólván a küszöbön a geniusz, a mely nélkül nem is képzelhetők az örök Rómát, a ki nekünk annak nagyságát egy valódi költői kedély ábrándjával ugy átszötte, mintha egy bájos fátyolon át látnók.“

Az első estén Rómában élénk beszélgetésben töltöttük, közlőlvén egymással az első hatalmas benyomásokat.

Azután öt napi folytonos nézés és bálulás következett. Az első napon a Sz.-Péter-templomba mentünk és a Vatikán mügyűjteményeit néztük meg; mire az antik élet hona következett: a Colosseum, a Forum, a Capitolium, és tapasztaltam azt a nagy igazságot, melyet Goethe hirdett olaszországi utazásában. „Itt igen nagy iskolába érkezünk, a hol egy nap annyit mond, hogy arról a napról nem is merünk szólni.“ De azért mégis megkísérlem halvány színekkel, gyenge szavakkal előadni, mit láttunk.

Mély és rendkívül tulságos a benyomás, melyet az örök város hatalmas templomával, és a rég elmúlt idők örök emlékeivel reám tett. Meg kell vallanom, ájtatos érzéssel léptem be a római templomok nagy csarnokaiba. Mi az, a mi oly nagyon elragadta szívemet, ezeknek látásánál? Megbámultam a berendezés nagyszerű pompáját, az egyes kis remekművek

harmonikus egyesítését nagy mesteri művé. A sz. Péter templom, az egyházak királynője, óriási kupola magasságával felköltö csodálkozásomat a hatalom és erő felett, mely a gyöngye teremtményben, az emberben lakozik, a melylyel mindent szolgáljává tesz. Ellenben mély melábi tölté el lelkemet, midőn azután a pusztaulási színhelyére értem. Mily sivár és hallgatag volt a fórum hatalmas romjaival, az a tér, a melybe hajdan a világ minden utcája és útja vezetett, a hol Ciceró tartotta magával ragadó hatalmas szónokait, és az imperator bitorpalástjában járt az ujjongó nép között. Képeletem segítségével megleveneredtem előttem a fórum és láttam a legkülönfélébb népek tarkaságát, az élénk életet és mozgalmat a világ foterén.

A hatalmas maradványok sejtették az egykori nagyságot és pompát; a legkülönbözőbb oszlopok álltak itt együtt, a legtávolabb világ-részek drága márványából építve. E romok mutatják Róma hajdani nagyságát, jelentőségét, hatalmát. Hol mutathat fel a jelenlegi műépítészet olyan színházat, mely ne tünne el egészen a Colosseum mellett? Igy az ó római építészeti műveknek a mieinkkel való összehasonlítása által a nagy ellentét az ó-római és modern architektúra közt világosan állott előtünk. Mig az építészeti művek megtekintése által az építészet alapvonalai bevéstődtek emlé-künkbe, addig izlésünk és ítélő képességünk képződött a gyönyörű mügyűjtemények által. A műemekek, a melyeket a szobrászat, legmagasabb virágzásának korában alkotott, ugy beazélnak hozzánk, mint ember szól az emberhez. Mily mélyen véstődnek be szíveinkbe ezek a csodálatos alakok. Mintegy megigézve állunk előttük, egy kis idő múlva távozni akarunk,

Ime polgármester ur az egyszerű emberek észjárása így jelzi az ön huszonöt éves működését. Valóságos tatarjárás volt ez a város történetében telve elnyomatással, erőszakkal, keseserűséggel. Csoda-e, ha a jelen viszonyok között olyan kétségbeesetten ragaszkodnak ahhoz a reményhez, hogy mindez meg fog változni; csoda-e, ha gyűlölettel és haraggal fordulnak mindazok ellen, a kik ettől a reményüktől megakarják őket fosztani. Azt pedig mindenki érzi, tudja, hogy addig, a míg Havrának polgármester s míg azok az emberek, akik a polgárságot igazságtalanul zsarolták és elnyomták, hivatalaikban vannak, addig nem lehet reményünk arra, hogy a viszonyok gyökeresen megváltozzanak. A mint elmúlik a mai ostromállapot, lassanként visszatér mindenki eredeti foglalkozásához. Ezért nem szabad a polgárságnak a részleges változásokkal megelégedni, hanem követelnie kell, hogy az egész rendszer s annak minden bűnöse bukjon.

Mondjon tehát le a polgármester arról a reményéről, hogy huszonöt éves jubileuma alkalmával mondandó beszéde megszerzi neki újra a polgármesteri széket; ne reménykedjék, hogy akad a közgyűlés termében olyan ember, a ki az ő továbbműködése mellett nyilatkozzék, elvégre is józan eszű ember ilyen öngyilkosságra nem adja a fejét.

Hírek a városházáról.

A városházán lázas tevékenység s a menyire az ilyen zavaros viszonyok között egyáltalán lehetséges rend uralkodik.

A főispán *Fidák* Pál báró naponta ott van

de mintha magnetikus bilincsek vonzanának vissza. A Vatikánban láttuk a legfőképesebb női szépséget, a kellem istennőjét *Venus*t. A gyönyörű arcvonások, a legszebb fehér márványban ábrázolva nem vagyunk képesek felfogni, hogy lehet az embernek olyan tehetsége, a holt kőből ily alakokat, ily mozdulatokat elővarázsolni!

A Vatikánba utunk az oszlopcsarnokból a scala régiába vezet, felséges lépcsőzet, Berrinek világhírű műve. A scala régiából lépünk be a sziszini kápolnába. Az egész első falat Michelangelo hatalmas fresco festménye, „az utolsó ítélet” tölti be. Az ember azt hiszi, hogy már hallja az utolsó ítélet harsonáját, a látszólag oly zavaros festmény láttára. Amott a gonoszok a pokolra szállnak, emitt a jók világos felhőkön az angyalok által kísértetve az égbe vitetnek, míg a középen Jézus Krisztus, a megváltó úgy áll, mint bíró az egész világ felett. Hát Raffaelnak remek képei, kezdve a legkisebbtől, a falakat borító legnagyobbig. A „Parnaszas” vonzott leginkább, attól legnehezebben váltam meg. A közepén trónol Apolló, a múzsák királya, a múzsák körében. Pengeti az arany hurokat, jobbról és balról a római és görög híres költők állanak, a vak homér *Virgil*, *Horatius*, *Pindar*, s. a. t.

A plafondon a teremtés történetét ugyancsak Michel-Angelo festette; ez is olyan titánszerű szellemet áraszt, mint a „Mozese”, mely eredetileg *II. Gyula* pápa siremlékére volt szánva, de most egy kis templomban, a „*Sz. Pietro in Vinerlo*”-ban van elhelyezve. *Winkelmann* a Mózest így jellemzi: „Ezen szarvakkal ellátott, mezeitelen gigas, a vizeszszzerűen lezuhánó szakállal a keresztény szobrászat leghatalmasabb alkotása, talán alkotója erejének legzemélyesebb, legszubsjektívabb kifejezése.” Pedig Michel-Angelo egy igen szelíd művet is faragott márványból a „*Pieta*”, mely a szent Péter templomban a bemenet mellett áll.

(Folyt. köv.)

á városházán s vizsgálja a számadásokat, felvilágosításokat kér az egyes ügyekben: szóval fárhadatlan abban, hogy a mai rendszer minden hibáját megismerje. Látna a főispán jóindulatát a város iránt, igazán sajnálnunk kell, hogy a főispán nem lehet egyuttal a város polgármestere is, mert ime volna emberünk, a ki *Havrának* Józsefet távozása után pótolhassa.

Mert a polgármester csakugyan olyan kevése becsüli Székesfejevárt, okos emberekben olyan szegénynek, hogy nélkülözhetlenségében rendületlenül bizik. Igyekszik is a bizottsági tagok iránti ritka előzékenységgel mentől több hivatást szerezni. Hogy a híveket honnan reméli szerezni arra élénk világot vet az a nyilatkozata, a mit több bizalmasa előtű hangoztat, hogy *Kalocsay* Alán orsz. képviselő is igyekszik a bizottsági tagok jóindulatát részére megszerezni. Nem is tartottuk érdemesnek e hír miben léte felől magát *Kalocsayt* megkérdezni, mert azt képtelenségnek tartjuk, hogy ő saját népszerűsége feláldozásával igyekezzék a polgármestert megmenteni. Mert a jelen viszonyok között még ily is lehetetlenül tenné magát, ha a polgármester támogatására vállalkoznék.

A Röhrmüller-féle ügy erős hullámokat vert a közvéleményben, a kétségbevonhatatlan adatok elnémítottak minden mentegetőzést. Elkerülhetetlen azonban, hogy a gyanasításoknak egész légúja ne támadjon fel e konkrét eset nyomán s bár magunk sem hiszük, hogy ez egyedül álló eset lenne, mégis tartózkodunk a többi panaszok nyilvános tárgyalásától addig, míg az bizonyítva nem lesz. Akkor majd mi is nyilatkozunk!

Reé Istvánnak lapunkban közölt nyilatkozata, mely bátor és férfias őszinteséggel világitotta meg a helyzetet, mindenféle a legnagyobb feltűnést keltette.

Nehogy azonban bizonyos dolgokban félreértés legyen, szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy *Reé* nem *Magyar* János számadásait, hanem az ő eljárást találta inkorrektnek. A mi pedig arra vonatkozik, hogy azt akarta ajánlani *Magyar* Jánosnak, hogy két ezer forintot adjon vissza. *Röhrmüller* Rezsőnek, ezt ő mint utólag értesüléssel a felvett gyámi díjak s a végelszámolásnál visszatartott 540 forintban találta indokoltnak.

Különbén a nagy takarítás folyamatban van. A napokban végre megvált a polgármester ismét egyik kedvelt emberétől *Osváth* Sándor főcsofóztól, a kinek ügyét tudvalevőleg lapunk tárgyalta legelőször. A főcsofó ügye ezuttal a nyilvánosság ellenőrzése alatt állott s a polgármester most állásától elcsapta azon ügyből kifolyólag, melyt évekkel ezelőtt ad acta tétetett. Méltóztatnak tehát látni, hogy a polgármester jogi érzékét mennyire befolyásolja a változott idők szeszélye.

De sőt ma már azzal a joggal sem mer élni, a melyet a törvény kezébe adott. Az új főcsofózt a bizottsági tagok jelölték ki és a polgármester az ő kijelölésük alapján nevezte ki főcsofószé *Lencsés* István.

De mert a bűnösök nem szívesen mennek maguk a megérdemelt elcsapatásba, *Pinczés* *Egyed* István csósz is el lett csapva *Osváth* szíves felvilágosításai alapján. Lám, így ragadják magukkal a hullámok egyenként a bűnösöket.

Nem feledkezhetünk azonban meg arról hogy *Seidel* Lajos főkapitánynak és *Hegyi* Jánosnak fegyelmi ügyében tegnap telt le a 8 napi határidő, a melyen belül be kellett adniuk igazolásukat. A fegyelmi választmány ügyük-

ben valószínűleg a jövő hét elején kedden vagy szerdán fog itélkezni.

Azt azonban nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy az egy hónap óta felfüggesztett főkapitánynál ma is szolgálatban van *Bencsik* hajdu, a ki az ő személyének dekorumára volt kirendelve. A törvény intézkedése világos, hogy a felfüggesztés tartama alatt, a felfüggesztett hivatalnoknak semmi illetménye nem jár. A szolgálat is természetben szolgálatandó illetmény s így a diszörséget rég be kellett volna rendelni *Seidel* lakásáról, mert annak ott léte nemcsak törvénybe ütközik, de az ilyen városi egyenruhában nyújtott tisztelet, szégyen és lealázó a városra nézve is. Elvárjuk, hogy a polgármester sürgősen intézkedik a diször bevonása iránt, annál is inkább, mivel nincs olyan sok hajdunk, hogy egyet is nélkülözhetnének *Seidel* ur nagyobb kényelmére.

A volt főkapitányt különben nem változtatták meg a reá nehezedő súlyos körülmények. Más ember az ő helyzetében az utczára is restelne kilépni, ő azonban tegnapelőtt éjjel zajosan mulatott az egyik belvárosi vendéglőben, a honnan egyik kávéházba ment s cigányzene mellett akarta duhajkodását folytatni. — Hát hiszen mulasson, ha van kedve hozzá! semmi szavunk, — de itt állapotában nemcsak az ő visszajövetelével, de sőt azzal is fenyegetőzött, hogy a polgármester is vele fog menni. — Ehhez talán joga és kötelessége is lenne a polgármesternek hozzá szólni, mert az ilyen nagyhangu feyegetések éppen nem alkalmasak a kedélyek lecsillapítására.

A vizsgálóbizottság a polgármester szíves figyelméből csak hétfőn, 10-én délután tarthatta meg alakuló közgyűlését. Tehát a hónap első harmadában nem munkálkodhattak pusztán csak azért, mert a polgármester nem tartotta időszertűnek az ő összehívásukat. Ha véletlenül nem lenne minden hónapban egy közgyűlés, aligha lettek volna most is összehíva, így azonban szükséges a jubileumi közgyűlés viharát elkerülni. A bizottság elnökét egyhangú lelkesséssel ezuttal is *Kováts* István bizottsági tagot választották meg. Alelnökké *Dieballa* Györgyöt, ezt a lelkes bizottsági tagot kérték fel. Két csoportra oszlottak ezután. Az első csoport a rendőrségi hivatalt fogja vizsgálni. E bizottság tagjai: *Boross* Sándor, dr. *Lauschman* József, *Nagy* Ignác, *Pálffy* Károly, dr. *Saára* Gyula és dr. *Szabady* József. A második csoport a gazdasági kezelést fogja megvizsgálni; tagjai: *Flaskár* József, *Laufenauer* Ferenc, *Say* István és *Tóth* Arthur. E bizottság tagjai azonban még két szakértő tagot fog felkérni a vizsgálatban való részvételre.

Nagyon kívánatos volna, ha a vizsgáló bizottság falragason felhívna a város lakosságát, hogy a kikkel törvénytelenség történt, vagy a ki törvénytelenségeknek tudója, jelentkezzék a bizottság előtt és legyen felvilágosításával a bizottság segítségére. Ilyen félszázados rendszer büneit képtelenség 10–12 embernek felderíteni, de ha a közreműködésre felhívjuk az egész város lakosságát, úgy 27 ezer ember fog együttesen kezére járni a bizottságnak.

Az ilyen felhívás sikere attól függ, tud-e a bizottság bizalmat önteni a lakosságba, ha igen, úgy ez az ut vezeteti egyedül sikerre a vizsgálatot, egyedül ez világozhatja meg rövid idő alatt a helyzetet.

A város érdekében s a vizsgálat érdekében e felhívást mellőzni nem szabad.

*

Lapunk egyik barátja közvetlen lapunk zárta előtt azt a meglepő hírt közli velünk, hogy a polgármester visszavonulása alkalmával, május 31-én 3200 frtos alapítványt tesz az árvaház alapja javára.

Nagyon örvendünk, hogy a polgármester megtalálta módját annak, hogy régi tévedését kijavíthassa. Ez a tapintatos módja a hiba javításának az egész polgárság körében a legjobb vért fogja szülni.

Közigazgatási ülések.

A vármegyénél.

Folyó hó 11-én d. e. 10 órakor ült össze a megyei közigazgatási bizottság. Jelen voltak: Tallián Vilmos, Verebi Végé István, Koller Tivadar, dr. Pick Gyula, Detrich Zsigmond, Molnár Béla, Szüts Sándor és Kenessey Gyula; a tisztikarból: Huszár Agost alispán, Szüts Arthur főjegyző, Heinrich Lajos tiszti ügyész, Hattyufy Dezső árvaszéki elnök, Plossek Ferencz kir. pénzügyigazgató, dr. Varga Zsigmond tiszti főorvos, Ujházy Sándor kir. ügyész, Quirini Gusztáv kir. főmérnök és gr. Festetics Bennó kir. tanfelügyelő.

Báró Fiáth Pál főispán elnök megnyitván az ülést, a közigazgatási bizottságot értesíti, hogy a király Huszár Agost alispánt 25 éves működése alkalmából a vaszkorona renddel tüntette ki. Együttel ő is ösztinte örömmel üdvözlö az alispánt. Miután e megtiszteltetésért Huszár Agost köszönetét fejezi ki, Detrich Zsigmond kér szót, ki hatalmas hangjával, megható beszédben, fel-fel hangzó éljenzések között üdvözli első sorban a főispánt, a volt főispán szeretett öccsét, kinek már családi tradíciója, hogy őket munkára serkentse. Majd az alispán felé fordul s lelkéből üdvözli őt is e mai napon, midőn a királyi kegy egy rég megérdemelt kitüntetésben részesíté. Az érdem mindig ott kezdődik, a hol a kötelesség végződik. Ez az igazi merítke az érdemnek; így mérlegelve is láthatjuk, minő elévülhetetlen érdemeket szerzett az alispán, kéri az Istent, hogy engedje még hosszú ideig hasonló buzgósággal és érdemekkel működhetni pályáján. Ezután az alispánnak a hivatalos ügyekre vonatkozó jelentése következett, utána Molnár Béla biz. tag egy kérdéssel s egy kéréssel fordul az alispánhoz. Kérdi, vajjon igaz-e az, hogy a szfehérvár-sárbogárdi vasút megnyílik a jövő hóban. A vasútépítési ügyre vonatkozólag felhossa, hogy eddig a tapasztalat azt mutatja, hogy az építkezési vállalkozók mindent megígérnek, de midőn a vármegye és a községek érdekében az igények teljesítéséről van szó, akkor mitsem tesznek. Így a sárbogárdi vonalon eddig még nincsenek kifizetve a kisajátítási összegek, jóllehet az egyes községek hozzájárulási összegei már rég le vannak fizetve. A menetrend illetőleg is van néhány szava. A két éve épült adony-szabolcsi vasút menetrendjében a találkozási pontokon 3-4 órai késés is előfordul; nem akarja, hogy a szfehérvár-sárbogárdi vasutnál is ez történjék, kéri az alispánt, hogy hasson oda, hogy a késülő menetrend a sárbogárd-szegszárdi vonallal összeköttetésben legyen.

Huszár Agost alispán a kérdésre azt adja válaszul, hogy a nevezett vasút megnyitására neki még nincsenek értesülései. Molnár Béla kérésére nézve pedig kijelenti, hogy kötelességének fogja tartani oda hatni, hogy a menetrendek úgy alakítsanak, hogy közvetlen összeköttetés legyen. Az adony-szabolcsi vonat menetrendjére nézve pedig megjegyzi, hogy az ma már semmi kívánni valót sem hagy maga után s meglelel ép úgy az alvidéki, valamint a Paks felől jövő igényeinek is. Dr. Pick Gyula a vasutügyvel egybekötve megjegyzi, hogy a vasutigazgatóság 2¹/₂ év óta még nem tartott ülést, holott a törvény értelmében minden évben kötelessége volna tartani. A megyének érdekében áll a vasuti igazgatást ellenőrizni, de ilyen körülmények között erre nem képes. Majd ismerteti a vasuti részvényügyeket és

üzletviszonyokat. Azon kérést intézi az alispánhoz, hogy ne mint igazgatósági tag irjon át ez ügyben, hogy a közgyűlések és igazgatósági ülések tartassanak be a törvénykiváta időben, a megye érdekében is. Huszár Agost alispán teljesen osztja az előtte szóló aggályait, ő már más uton-módon is igyekezett a bajon segíteni. Felment személyesen az illető igazgatóság elnökehez, báró Fiáth Miklóshoz, de őt nem találván otthon, kénytelen volt beérni azzal, hogy irjon hozzá ez ügyben. Ha azonban ennek nem lenne foganatja, úgy átir egyenesen a kereskedelmi miniszterhez, hogy ő hagyja meg az igazgatóságnak az ülés betartását. Az indítványt a gyűlés elfogadja.

A csendőri és árvaszéki jelentések következtek ezután, melyeket Szüts Arthur referádája váltott fel néhány jelentékelen ügyről.

Ezután Balassa Sándor tiszteletbeli főjegyző előterjeszti a belügyminiszter azon leiratát, mely szerint a községek a végrehajtási díjak szedésétől eltiltatnak. Dr. Pick Gyula és Molnár Béla felszólalása után a közigazgatási bizottság azt határozta, hogy ez ügyben felirat után kérdést intéz a belügyminiszterhez, valjon ezen tiltó rendelet hogyan értelmezendő és hogy a községhez tartozó puszták bevevődik e eme rendelet körébe. Majd a kereskedelmi miniszter két rendelete hozatott a bizottság tudomására, egyik az utadó előterjesztés az eljárást szabályozza, a másik pedig a törvényes kamatot 6% helyett 5%-ban állapítja meg ezutánra.

A tiszti ügyész és az árvaszéki elnök tesznek ügyforgalmukról jelentést, melynek tudomásul vétele után az adófelügyelőség, a főmérnök, tiszti főorvos és a kir. tanfelügyelő jelentései következtek. A tanfelügyelőre vonatkozólag Detrich Zsigmond felhossa Pötölyt és Felső-Szent-Iván puszták tarthatatlan állapotát, a mennyiben ott már vagy két éve nincs tanító. Erre vonatkozólag gróf Festetics Bennó tanfelügyelő kijelenti, hogy Pötölyt már négyeszer volt pályázat hirtetve, de a kicsiny fizetés miatt még eddig nem akadt pályázó, Felső-Sz.-Iván pedig a mostani tanító 82 éves, nyugdíját kéri és működni képtelen. A bizottság tudomásul vette a tanfelügyelő választát azon hozzáadással, hogy sürgesse meg a nyugdíj elintézését, hogy legalább pályázatot lehessen az illető állomásra hirdetni. A királyi ügyész jelentésének tudomásul vétele után a főispán megköszönte a teljes számmal egybegyűlt tagok részvételét, s az ülés a főispán elítésvéle 12 és fél órakor ért véget.

A városnál.

Székesfejérvár szab. kir. város közigazgatási bizottsága f. hó 12-én d. e. 10 órakor báró Fiáth Pál főispán elnöklete alatt ülést tartott. Jelen voltak Havranek József polgármester, Tóth István, dr. Sadra Gyula, dr. Farkasdy Dezső, Kovács István, Tóth Artur, Detrich Szilárd, Alaghy Dezső, Tóth Aladár, Dieballya György, Almási János, Gadies György, Ujházy Sándor, dr. Bierbauer Viktor, Plossek Ferencz, Réi István, gróf Festetics Bennó, stb.

Báró Fiáth Pál főispán örömmel üdvözli a bizottsági tagokat első elnöklése alkalmával s midőn egyrésztől elismeréssel adozik a bizottsági tagoknak eddig kifejtett buzgóságuk felett, ugyanakkor kéri a tagokat, hogy a közügyekért ezen lelkesedésüket tartsák meg az ő elnöklése alatt is. Legyenek tekintettel rövid idejű hivataloskodására s ha támogatásukra volna szüksége, ezt ne tagadják meg tőle. A tagok megnyugtatására kijelenti, hogy a pénztárt 6 ülésen át tételről-tételre megvizsgálta s mindent példás rendben talált. A gyűlés megnyitása után Tóth főjegyző Tótl Imre kivételes nőülési engedélyt kérő folyamodványát terjesztette a gyűlés elé, a melyet az a felsorolt indokok elfogadása után engedélyezett is.

Majd Szabó János ügyért olvasta fel, a ki mezőrendőri kihágás miatt 6 frt 50 kr fizetésére köteleztetik. De mivel hiányzik a felvilágosítás, hogy a fentjelzett összeg milyen czímen fizetendő, levétetik a napirendről. Ezután Plossek Ferencz előterjesztését olvasta fel a főjegyző a vízvezeték ügyében. Ugyanis 5 év óta nem történt semmi e téren, holott ennyi idő alatt bárhol már átadatott volna a forgalomnak. Lefesti a vízhiány okozta szomorú állapotokat.

Nincs egészséges, tiszta ivóvizünk, utcáinkat nem öntözhetik, a sár-csatornák dugléta büzt terjesztenek stb. Kéri az ügy sürgős elintézését. Ezzel kapcsolatban Havranek polgármester kijelenti, hogy ő a hivatalos formától el nem térhet; ez az ügy előreláthatólag lassu meneti leend. A legnagyobb akadály az, hogy a vízvezeték elkészítésével megbízott Rumpl és Niklas cég feloszlott s most nincsen abban a helyzetben, hogy a munkálatokat folytathatná.

Diabella György azon méltánytalanság ellen emel szót, a melylyel a város a fennemlített céget illette. A jelzett cég 18,000 frtot fektetett bele a vizet puhatoló elmunkálatokba és akkor a városi közgyűlés 15,000 frtot sem szavazott meg a cég részére. Pedig az már kész tervet nyújtott a közgyűlés elé. Sőt egy évre rá, 1896-ban tartott s a vízvezetési ügygel foglalkozó ülésre a Rumpl Niklas cég még csak meg sem hivatott, hanem ő nélkülük folyt a tanácskozás a csövek lerakása dolgában. A felszólaló is az ügy sürgős elintézését kéri. A két egybehangozó indítvány elfogadtatik.

Ezután következtek: Bierbauer főorvos jelentése az egészségügyről.

Kovács István a főorvosi jelentéssel kapcsolatban felhívja a város figyelmét a zámoly-utcai elemi iskola egészségi viszonyaira, hova csak ritkán látogat el a ker. orvos, holott minden hónapban kellene mennie. Továbbá ajánlja az orvosi inspectio tartását, mert gyakran megtörténik, hogy ha gyors orvosi segítségre van szükség, nem találni a kellő időben orvost. Miután Bierbauer a felszólalást tudomásul vette, jelentését elfogadták.

Az orvosi jelentést követték: Rice István árvaszéki, a pénzügyigazgatósági, Gadies mérnök-hivatali, gróf Festetics Bennó tanfelügyelő s Ujházy Sándor kir. ügyész jelentése. Végeztül Dieballya György olvasta fel közzgazdaságra vonatkozó jelentését.

Major Ferencz dr. Athénben.

Az „Alkotmány“ mai számában olvassuk a következő érdekes tudósítást.

„Major Ferencz dr. Szombathely város országyűlési képviselője, az országsszerte ismert, hirneves operatőr és Székesfejérvár volt tiszti főorvosa, a keresztény felebaráti szeretet érzelmeitől vezéreltetve, a mult héten Fiumén át Athénbe utazott, hogy ott a háboruban szerencsétlenül járt katonák segítségére lehessen. Major dr. vasárnap érkezett Athénbe, a hol Mestala gróf György király főudvarmesterének kalauzolása mellett azonnal fekeraste a háboruban szerencsétlenül járt sebesültekkel telt kórházakat, és a legnagyobb áldozatkészséggel és szeretettel sietett azoknak ápolására.

A többek között meglátogatta Mária kir. hercegnő védnöksége alatt álló kórházat is, a hol maga a kir. hercegnő fogadta kíséretével és egyszersmind a legüszintébb rokonszenvenek és köszönetének adott kifejezést a magyar orvos áldozatkészsége és részvétele felett, melylyel Görögország és a szabadságért küzdő bátor katonák sorsa iránt viseltetett. A kir. családon és az arisztokrácia érdeklődésén kívül a görög kormány is készséggel és köszönettel fogadta Major dr. áldozatkészségét, a ki rögtön hozzá is látott kötelessége teljesítéséhez.

Major dr., a ki körülbelül három hetet fog Athénben tölteni, ezen idő alatt lapunkkal állandó összeköttetésben fog állani és a mai nap folyamán táviratban azt jelenti, hogy hihetetlen és leírhatlan az a kegyetlenség a melylyel a törökök a görög foglyok és sebesültekkel bántak. A leggyebekialtöbb kegyetlenségek történtek. A harcztéren elesetteket megcsönkítják és megkivázzák, a foglyokkal pedig minden humanitásból kivetkőzött módon bántak. Ezen kegyet-

lenségek következtében *Palli* asszony, a voloi kóráz alelnöknője nyílt levelet intézett az atheni lapok szerkesztőseivel, melyben a legijesztőbb színekkel festi le a török katonák szivtelenségét és a sebesültekkel szemben tanusított állatias kegyetlenségét.

A görög kormány mai minisztertanácsából kifolyólag elfogadta a hatalmak intervenczióját, valamint a közös megegyezés utján megszabott békefeltételeket is.

A harcok színhelyéről érkező táviratok szerint a törökök már *Domokosnál* csatároznak s így mielőbb bekövetkezik az utolsó, bizonyára véres ütközet, mely végleg szétmorzsolja a 10-ezer főre olvadt görög sereget. Görögország különben elrendelte, hogy *csapatái Krétából vonuljanak ki*. Ezzel tehát a porta egyik követelésének elég van téve. Mig az atheni nép a királyi család ellen lázong, az alatt a hatalmak a békekötés mikéjnté felett tanácsokznak egymással. Irányadó körökben kiszivárgó hírek szerint a békefeltételek a következők:

1. Három millió font hadi kárpotlás.

2. Határkiigazítás Prevezánál, Melunánál és az Analipszisznél. Prevezát illetőleg a porta a szemben levő földnyelvnek és Ponta Kale-nak visszaadását követeli, Melunánál és az Analipszisznél pedig a szemben levő görög magaslátok visszaadását. Egy erős párt azt kívánja, hogy a keleti határt egészen a Xeria folyóig és a Tempe völgyéig terjeszszék ki; katonatiszt és hivatalnok körök a nyugot-tesz-száliai és epiruszi határ tekintetében nagyon messze menő követeléseket támasztanak.

3. A Törökországban levő görög alattvalók javára szóló speciális szerződés megsemmisítése.

4. Az összes görög pánczélos hajóknak Törökország számára való kiszolgáltatása.

5. A krétai kérdésnek a megígért autonómia megszorításával való szabályozása.

Fölhivás.

Hogy azon benső viszonyt, mely köztünk és elvarátaink között, a közös küzdetem folytán kifejldött, fentartsuk, sőt szorosabbá fűzzük; nemkülönben, hogy pártunk tagjait — a kölcsönös érintkezés útján — terveinkről és működésünk irányáról állandóan tájékozathassuk; s végül hogy lelkesedésükből mi is lelkesedést merthessünk: tisztelettel esedezzünk, kegyeskednének a velünk rokonszenvezők pártkörünkbe minél számosabban belépni s minket szíves megjelenésükkel minél gyakrabban megörvendeztetni:

Klubhelyiségünk ez idő szerint az *Angol királynő* szállodában van, de csak ideiglenesen, addig t. i., mig a jelentkezők számárányához mérten, alkalmas és állandó helyiségről fogunk gondoskodni.

Jelentkezni a *néppárt országos központi irodájánál* (Budapest, VIII. József-körut 31/B.) méltóztassék, a mely iroda azután bővebb fölvilágosítással szolgál minderről.

Az országgyűlési néppárt megbízásából:
Budapest, 1897. május 9-én.

Marsovszky Endre s. k., **Molnár János** s. k.,
a pártkör jegyzője. a pártkör elnöke.

A választási lajstromok.

Fejérvármegye központi választmánya május 8-án tartott ülésén választotta meg a választási névjegyzékek kiigazításával megbízott küldöttségeket. Megválasztottak:

I. A sárkereszturi választó kerületre nézve:

1-ső küldöttség: Füle, Polgárdi, Tács, Csósz, Soponya, Láng községekre. Elnök: Dettrich Zsigmond (Sár-Abá). Rendes tagok: iij. Kutassy Ferencz (Tács), Gróf Pál (Füle). Póttagok: Schvaiger Ferencz (Polgárdi), Laky István (Sár-Abá). *2-ik küldöttség:* Aba, Sárkeresztur, Kálóz, Tübbörzók, Loók, Ágotha, Sárboágd községekre. Elnök: Szűs Albert (Sár-Abá). Rendes tagok: dr. Vész Ignác (Sárkeresztur), Heinrich Béla (Sárkeresztur). Póttagok: Huszár János (Sár-Abá), Csapó Ádám (Sárkeresztur). *3-ik küldöttség:* Sár-szt.-Miklós, Alap, Alsó-szt.-Iván, Czeze, Vajta, Igar, Egres községekre. Elnök: Koller Tivadar (Alap). Rendes tagok: Szluha István (Alsó-szt.-Iván), Török János (Czeze). Póttagok: Vancsaj Miklós (Czeze), Hardy Antal (Czeze).

II. A ráczalmási választó kerületre nézve:

1-ső küldöttség: Seregélyes, Börgönd, Gárdony, Szolgaegyháza, Sárosd, Hantos, Herczegfalva községekre. Elnök: Dr. Fekete Izidor (Sárosd). Rendes tagok: Gzallig Ferencz (Seregélyes), Farkas Gyula (Sismánd), Póttagok: Arany Sándor (Gárdony), Jenisch Ádám (Sárosd). *2-ik küldöttség:* Perkáta, Baracs, Apostag, Dunapentele, Ráczalmás, Adony, Szaboics községekre. Elnök: Zichy Aladár gróf (Vajta). Rendes tagok: Führer Sándor (Ráczalmás), Lukács László (Dunapentele). Póttagok: Szép Antal (Dunapentele), Ujváry József (Dunapentele). *3-ik küldöttség:* Iván-csa, Ercsi, Ráczkeresztur, Baracska községekre. Elnök: Hollósy Ernő (Baracska). Rendes tagok: Bátori Dániel (Baracska), Komáromi József (Ercsi). Póttagok: Korniss István (Ráczkeresztur), Károly Zsigmond (Ercsi).

III. A vaáli választó kerületre nézve:

1-ső küldöttség: Batta, Érd, Szt.-László, Rácz-szt.-Miklós, Martonvásár, K.-Szt.-Péter, Tordas, Tárnok, Diósd, Sósokut községekre. Elnök: Orbán Ottmár (Baracska). Rendes tagok: Csontos Andor (Baracska), Kreutzinger Lőrincz (Martonvásár). Póttagok: Lautner Ignác (Tárnok), Várady Mihály (Sósokut). *2-ik küldöttség:* Vaál, Gyuró, Kuldó, Tabajd, Doboz, Alcsuth, Felcsuth, Ó-Barok községekre. Elnök: Vasadi Balogh Lajos (Gyuró). Rendes tagok: Pogány Gyula (Barok), Balogh Gyula (Tabajd). Póttagok: Binder Adolf (Gyuró), Mészöly Pál (Tabajd). *3-ik küldöttség:* Csabdi, Bicske, Mány, Bóth, Etyvek, P.-Zámor községekre. Elnök: Végh János (Bicske). Rendes tagok: Blauhorn Jenő (Bicske), Bogya Károly (Bicske). Póttagok: Pátróvicz János (P.-Zámor), Britvecz Lajos (Etyvek).

IV. A csákvári választó kerületre nézve:

1-ső küldöttség: Csákvár, Kozma, Szaár, Bodmér, Uj-Barok, Boglár, Acsa, Vereb községekre. Elnök: Tamásy Árpád (Felcsuth). Rendes tagok: Rosenfeld Henrik (Bicske), Gyapay Pál (Bicske). Póttagok: Szűs Károly (Vereb), Fábrián Ferencz (Vaál). *2-ik küldöttség:* Pátka, Lovasberény, Zámoly, M.-Almás községekre. Elnök: Tallián Vilmos (Pátka). Rendes tagok: Heiszler Győző (Lovasberény), Biczó Pál (Pátka). Póttagok: Helmstreit György (Zámoly), Ujlaky Kálmán (M.-Almás). *3-ik küldöttség:* Pázmánd, Nadap, Nyék-Pettend, Velence, Sukoró községekre. Elnök: Kenessey Lajos (Nyék-Pettend). Rendes tagok: Meszleny Pál (Velence), Vértessy Lajos (K.-Nyék). Póttagok: Durneisz Sándor br. (Pákoz), Kemenczky Károly (Pákoz).

V. A bodajki választó kerületre nézve:

1-ső küldöttség: Szabadbattyán, Falubattyán, Szt.-Mihály, Sárpentele, Urhida, Kis-Keszi, Ladány, Jenő községekre. Elnök: Mentler Gyula (Ladány). Rendes tagok: Rieder Gyula dr. (Szt.-Mihály), Schusztar Károly (Szabadbattyán). Póttagok: Tóth Dezső (Szt.-Mihály), Walper József (Falubattyán). *2-ik küldöttség:* Inota, Csóór, Iszka-szt.-György, Moha, Keresztes községekre. Elnök: Kossa Miklós (Csurgó). Rendes tagok: Brandt János (Iszka-szt.-György), Pentz Gyula (Csóór). Póttagok: Édes István (Csóór), Nagy Gyula (Inota). *3-ik küldöttség:* Csurgó, Bodajk, Ső-réd, Isztimér, Guth, Balinka, Kuti községekre. Elnök: Gullner Pál (Székesfehérvár). Rendes tagok: Szabó Antal (Csurgó), Polcz Ferencz (Bodajk). Póttagok:

Maller Károly (Bodajk), Grünfeld Jakab (Sz.-Fejérvár). *4-ik küldöttség:* Gánth, Csákerény, Kóhányás, Csóka, Moór, Ondód, Sárkány, Veleg községekre. Elnök: Venczel József (Moór). Rendes tagok: Vértessy János (Moór), dr. Szauer György (Moór). Póttagok: Korb Mihály (Moór), Udvardy János (Csákerény).

HIREK.

— **A kath. egyesületek vezetőinek és barátainak szives figyelmébe a ajánlom következő kiadványaimat:** 1. *A magyarországi kath. Egyesületek Évkönyve az 1897. évre.* Útmutató kath. egyetlek alakítására, vezetésére. Szekesztette dr. Gyurky Ödön. Ára 50 kr. (Papnövendékeknek 25 kr.) 2. *A magyarországi kath. Egyesületek Első Orsz. Kongresszusa.* A kongresszus leírása, a beszédek, előadások teljes szövegével. Kiadta: Gyurky Ödön. Ára 80 kr. (Papnövendékeknek 40 kr.) 3. *Vaszary Kolos Imája,* melylyel a kath. Egyesületekkel Jézus legszentebb Szívének ajánlotta fel. Aranyozott keretben, falidisznek kiválóan alkalmas. Leszállított ára, bérmentes küldéssel 3 frt. 4. *Egyesületi jelvények* emaillozott keresztűvel, ezen felírással „Katholikus kör” vagy „Kath. Legényegylet.” Ára darabonkint 30 kr. Megrendelési cím: Gyurky Ödön Budapest, VIII. ker. Pál-utca 7. II. em. 37. ajtó.

— **Felhívás a néptanítókhoz!** A vallás-és közoktatásügyi m. kir. ministerium f. é. április 15-én 22258. sz. a kelt körrendeletével elrendelte, hogy a gazdasági irányu ismétlő iskolákban alkalmazandó tanítók gazdasági képzése céljából f. é. augusztus hónapban 8 helyen gazdasági tanfolyam fog tartatni; a megyebeli tanítók Pápa városában tartandó tanfolyamra fognak behivatni. A 4 hétig tartandó tanfolyamra a felvett tanítók 150 forint átalányban részesülendek az állam részéről. A tanfolyamra kizárólag oly tanítók vétetnek föl, kik olyan községekben vannak alkalmazva, hol a gazdasági ismétlő iskola az 1897/8. tanévben biztosan megnyílik. Felhivatnak fentiek alapján az érkektelt tanítók, hogy ezen tanfolyamra leendő felvételi iránti kérvényeiket f. é. június hó 1-éig a kir. tanfelügyelőséghez terjesszék be. A kérvényben megjelölendő a tanfolyam helye, hová az illető a felvételt kérelmezi; *csatolandó a községi hatóság azon hivatalos nyilatkozata,* hogy a községi képviselő-testület a gazdasági irányu ismétlő iskola felállítását elhatározta: igazolandó okmányokkal a *tényleges tanítói alkalmazás, az életkor és a testi egészség.* — Székes-Fehérvár, 1897. május 10-én. — Fejérmegye és kir. tanfelügyelője.

— **Eljegyzés.** Dr. *Szendefy József* nyug. honvéd főorvosos kedves leányát *Emy-t* eljegyezte *Schnetzer Ferencz* cs. és kir. kapitány. Ez az eljegyzés élénken foglalkoztatja mostanában az itteni társas életet. Valóságos regénybe illő előzményei vannak ez eljegyzésnek, melynek hőse a vőlegény, ki szerény bankhivatalnokból pár év alatt valóságos futó lépésben tette meg az utat jelen állásáig, úgy hogy ma egyike a monarchia legfiatalabb vezérkari századosának. A pályadíj a bajos menyasszony keze volt, melyet immár legszebb jutalomkép hosszu küzdelem után magának nevezhet.

— **Az orovos és gyógyszer-rész egyesület közgyűlése.** A „székesfehérvári és fejérmegyei orvos-gyógyszerész egyesület” évi közgyűlést e hó 26-ikán d. u. 5 órakor tartja a megyeház kistermében

— **Díjlövészet.** A lövészegyesület vasárnap nyitotta meg az idei lövészdínyt. Az első díjlövészet alkalmával 370 lövés tettek nem a legnagyobb eredménynyel. Díjakat nyertek a *fegyvernél:* 1-sőt *Csapó István,* 2-at *Kováts Károly,* 3-at *Walch Károly.* A *pistolánál* az első díjat: *Lövinger Mór,* a 2-at *Rádai Lajos,* a 3-at *Kováts Károly* nyerte el.

— **Fegyelmi választmány.** F. hó 12-én d. e. 11 órakor a fegyelmi választmány báró **Füth Pál** főispán elnöklete alatt ülést tartott. Az elnök jelenti a gyűlésnek, hogy ma telt le a 8 nap, melyen belül **Seidel Lajos** és **Hegyí János** az ügyészi indítványra választ adhatnak, továbbá f. hó 18-án, azaz kedden d. u. bizottsági konferencia tartatik. A tulajdonképeni fegyelmi ülés 19-én, vagyis szerdán reggel 9 órakor veszi kezdetét.

— **Nyilatkozat.** Dr. **Trummer Gyula** tb. főorvos, kerületi orvos hosszabb nyilatkozatot küldött be hozzánk, melyben az Antal-féle bűnügyben, a boncolás alkalmával felvett láttelelének helyességét bizonyítja azon támadással szemben, melyben személyét az egyik helybeli lap az Antal ügyvel kapcsolatosan részecskézte. Nyilatkozatában a törvényszéki orvosok véleményével szemben, a kik tudvalevőleg egészen más látteleletet adtak, mint **Trummer dr.**, hivatkozik dr. **Pertik Ottó** egyetemi tanár szakértői véleményére, a ki az ő látteleletét tette mindenképpen magáévá. Eppen dr. **Pertik Ottó** véleménye alapján, hivatkozik arra, hogy őt ebben az ügyben semmi mulasztás nem terheli.

— **Dobraütött kulisszák.** A „**Fővárosi Lapok**“ a következő érdekes kimutatást közli színházunk vagyoni állapotáról. „A székesfejvári színiudvar már régóta deficittel végződik, úgy hogy a színházi részvény-társulat a színházi épületet és felszerelések elárverezésére határozta el magát. Érdekes, hogy a hitelezők között vannak az osztrák-magyar bank 30.000 frttal, „Országos ipar-egyesület“ 10.000 frttal, a Nő-ipariszkola és Irok Segélyegylete 2000 frttal, a Leányárvaház 10.000 frttal a Székesfejvári és Fejérmegyei takarékpénztár együtt 6000 frttal és az örökös páholyok tulajdonosai 12.000 frttal, összesen 70.000 forinttal. Megemlítjük, hogy a színház mizériáit részben a 12 örökös páholy intézménye okozta, a mely tizenkét székesfejvári polgárcsaládnak lévén birtokában, a városnak csaknem teljes intelligenciája ezen a révén látogatta a színházat. A színházat valószínűleg a város fogja megszerezni, a közönség pedig azt reményli, hogy az ugyanis csak 1000—1000 frtba került örökös páholyok tulajdonosai hazafias áldozatkészséggel fognak a jogaikról lemondani.“

— **Lögyakorlatok.** *Seamos* nevű monitor május 13., 14. és 15-én *Ercsi* község mellett a Dunán éles töltséssel fog lögyakorlatot tartani. 15-től kezdve pedig f. hó 29-ig a 69. gyalogezred *Csoór* és *Inota* községek határában tart lögyakorlatokat szintén éles töltséssel.

— **Csavargók.** Minden jónak meg van a maga rossz oldala is. A virágnitító kikelet, mely himes takaróval von be erdőt, mezőt, elég sok kigyomlámi valót is termel. Alig hogy megenyhül a lég, megjelennek városunk utcáin azok a bizonyos éjjeli csavargók, kik a gázlángokat nem igen kerülgetik, hanem a homályban maradt járdákon lebegnek fel-alá s magukat *Kalypso* nimfának képzelvén, minden arra menőt *Üdyszensz*nek tartanak. Kettő azonban rajta vesztett. *Szentes Erzsébet* és *Szentes Julianna* ugyanis addig csalogatták barlangjukba a jövő-menőket, mignem ők maguk kerültek a rendőrség barlangjába, a dutyiba. 8 napi szállást kaptak, a mely idő alatt bőségesen kialudhatják magukat a sok álmatlan éjszaka után.

— **Rendzavarók.** *Varga Jánosné* szül. *Mikó* Erzsébet piaczi rendtartás elleni kihágás miatt 2 forint pénzbírsággal büntetett. *Neuhauser János*, *Szentes Erzsébet* és *Juliana*, a kik f. hó 9-én azaz vasárnap éjjel éktelen sivalkodással, durva kiabálással tették zajosabbá a már elcsöndesedett *Nádor* utcát, közrend elleni kihágás miatt mindhárom 3—3 napi elzárással s 5—5 forint pénzbírsággal büntetettek, mely utóbbi büntetés nem fizetés esetén egy napi elzárásá változik át.

— **Ünnepély.** A székesfejvári kath. leányegylet f. hó 9-én a „fehér bárány“ nagytermében, égi pártfogója szent *József* tiszteletére, szavallatokkal és színjátékkal egybekötött sikerült ünnepélyt rendezett. Az ünnepély fénypontját *Látics György* alelnök ünnepi beszéde képezte. A költői száryalatokban gazdag beszédben markans vonásokban festette az alelnök, a munkások jelenlegi szorult helyzetét, de szép szavakkal mutatott rá az utra, a melyen a munkásnak haladnia kell, hogy minden egyes műhelyben a jólét, boldogság és meglegeges honoljon. — A szavallók közül különösen ifj. *Maizer János* aratot sűrű tapsot és éljont „*Volapük*“ című monológiával. — Színrekerült *Joákim János* „A ki másnak vermet ás, maga esik bele“ című háromfelvonásos színműve. A szereplő személyek közül különösen kitűnt *Molnár István*, a ki *Gruber* vendéglős szerepét adta kitűnő alakításban, *Lipp Katieza*, a vendéglős *Czeccil* leánya szerepében és *Grchner Lajos*. Az egyleti dalára az ünnepély elején elénekelt az „*Egyesületi induló*“, a végén pedig a „*Hymnus*“-t. — Az ünnepély végével társasvacsorához ültek le az egylet tagjai, valamint többen a megjelent vendégek közül, a melyen felkészöntökét mondottak *Látics György* alelnök a legény-egyletre s a vendégre s végül éltette *Velinszky Ferencz* tanítót, mint az egylet jegyzőjét, a ki fáradságot nem ismerő, nemes buzgalommal vezeti úgy az egylet dalárdáját, valamint tanítja be a szindarabban szereplőket, utánna *Velinszky Ferencz* az alelnökre emelte poharát. A társaság a legjobb hangulatban éjfélig maradt együtt.

— **Kanyaró.** *Rácalmás* községben a napokban a gyermekek között kanyaró járvány lépett fel. Az iskolák azonnal bezártak.

— **Öngyilkosság.** *Csurgöről* jelentik, hogy *Tóth L. István* odaváló lakos f. hó 1-én saját házában a padlás gerendájára felakasztotta magát. A 77 éves beteges aggyastyánt állítólag nyomorusugos élete ejtette kétségbe s kergette a halálba.

— **A Duna áldozata.** A hatalmas folyam áldozatainak száma ismét szaporodott egygyel. F. hó 4-én *Ercsinél* a gyártelep alatt fogtak ki a hullámok közül egy ismeretlen holtestet. 40—50 év körüli termetes férfi lehetett, ruházatáról ítélve hajós. Fehér gyolcs ingének elő részén vörös czerénával *L. W.* betűk vannak kivarva. Két, három hó óta lehetett a víz alatt s az enyészett annyira megtámadta a testet, hogy a vizsgálatnál megbizott dr. *Károlyi Gyula* járási tiszti orvos a halálnak határozott okát még a belsőrészek vizsgálatából sem deríthette ki. Annyi azonban bizonyos, hogy büntény nem forg fenn.

— **Megőrült.** *Sütő Róza* perkátai asazonyt a családi dolgok régen bántották már. Bánkódásában józan esze mindjobban megzavarodott, mignem 6-án teljesen megőrült. További intézkedésig *Sütőt* a községvárat kényszerzubbonyban őrzik a veszély elhárítása végett.

— **Alkalmi vétel.** *Steininger Sándor* üzletében most igen alkalmoszerű bevásárlásokat lehet tenni, mivel a legutóbbi tüzeset alkalmával a legesekélyebb módon is megséült árak *hallatlan* olcsó áron adnak el. Eladásra kerülnek mint ilyenek *csiphek*, *divatkelmek* s egyéb *női divatárúk*. Aki ez alkalmat felakarja használni, annak ajánljuk, hogy mentő hamarabb keresse fel *Steininger* üzletét, mert ilyen alkalmat nem egy hamar fog a véletlen nyújtani.

— **Körözés.** A *vaáli* kir. járásbíróság április 30-án kelt körlevélben felhívja az ország összes bíróságait és közigazgatási hatóságait miszerint súlyos testi sértés vétségével terhelt *Kis Pált* a ki *oroszlányi* születésű, 27 éves, nős, egyenruha készítőnél kihordó, eddigi lakásáról a budapesti VI. ker. Uj-utcából ismer-

etlen helyre költözött, feltalálás esetén őt letartóztatni és a *vaáli* kir. járásbíróshoz át-kísérni sziveskedjenek.

— **Pénzbírság.** *Neuser Pál*, *Eszes József* és *Stadler Ferencz* bérkocsisok mivel a hatósági kirendeltség daczára a vasuti indóháznál nem jelentek meg, egyenkint 2 frt pénzbüntetéssel sújtattak.

Irodalom és Művészet.

A kereskedelmi és váltójog. *Hermann Sándor* dr. székesfejvári ügyvéd s a kereskedelmi akadémián a jogi ismeret tanára kitűnő és lézaggpótló művet bocsátott közre, a most megjelent „A magyar kereskedelmi és váltójog tankönyve“ című munkájában. Amint a czime mutatja a könyv elsősorban is a kereskedők és a kereskedelmi iskola növendékei számára lett írva, de igen hasznosan értékesítheti e könyv utmutatásait minden ember, mert hisz ma már a kereskedelmi és váltójogot mindenkinek ismernie kell. Nagyon sok kellemetlen tapasztalattól menthetjük meg magunkat, ha legalább általános ismeretekre teszünk szert. Ezt pedig egész könyüséggel sajátíthatjuk el, ha *Herman Sándor* dr. könyvét átolvassuk. Nem szükséges annak megértéséhez magasabb jogi ismeret, mert hisz úgy van megírva és megmagyarázva benne a törvény, hogy azt a laikus is megértheti. Nem csak a tudós jogászt, de a kitűnő tanárt is dicséri ez a könyv, a melynek egyelőre csak első része jelent meg, a középső osztály tananyaga, míg a második rész, a felső osztály tananyaga, *Julius* hónapban kerül ki a sajtó alól. A vaskos kötet második részét „A magyar váltótörvény tankönyve“ című munkájának harmadik kiadása képezi. *Herman Sándor* dr. a jogi irodalom terén már jó nevet szerzett magának s még ma is emlékeztünkben van az az elismerő kritika, a melyben „A magyar kereskedelmi jog rövidre vont tankönyve“ című munkáját dr. *Nagy Ferencz* egyetemi tanár részecskézte. A most megjelent kötet csak növelte érdemeit *Herman* dr., a ki bizonyosan még több hasznos művel fogja szaporítani jogi irodalmunkat. A vaskos kötet tetszetős kiállítására *Szammer Imre* nyomdáját dicséri.

Magyar Nemzet Története. A *Wodianer F.* és *Fiai* cég cs. és kir. udvari könyvkereskedés kiadóhivatalában megjelenő nagy milleniumi emlékműből — a *Szalay-Baróti* féle „Magyar Nemzet Története“-ből most érkezett hozzánk annak hatvanegyedik füzete, melyben a *Habsburg* házból választott királyok korában uralgott köz- és műveltségi állapotoknak a leírása folytatódik rendkívül érdekes adatokat szolgáltatván őselődeink nyilvános és magánéletének a megismeréséhez. Egy kettős külön műmelléklet, *Rákóczy Ferencz* fejedelem ismert manifestumának egy kisebbített hasonmását, másikkra pedig *Madarász Viktor*nak egy „*Zrinyi Ilona* feladja *Munkács várát*“ című, igen hatásos festményének egy pompásan sikerült reprodukciója. A többi illusztrációk a következők: *Himzés XVII. századból.* Előkelő uri viselet uri viselet a XVI. században, *Ivánffy Miklós.* *Tinódi éneke* *Losonci István* haláláról. *Tinódi éneke* *Losonci István* haláláról átírva.

VEGYESEK.

□ **A kiállítások esztendeje.** Nekünk magyaroknak ugyan a múlt év volt par excellence a kiállítás esztendeje; de az összesség szempontjából valójában 1897 a kiállítások éve. Általános ipar-kiállítások lesznek ez évben: *Brüsszelben*, *Bodenbachban*, *Dijonban*, *Quaternalában*, *Heilbronnban*, *Kievben*, *Lipszében*, *Lilleben*, *Montrealban*, *Nach-*

villeben és Oranban. Szakkialítások: Főzés és háztartás Bécs melletti Badenben, kertészet Berlinben és Hamburgban, élelmi-szerek Bordeauxban, nemes fémek és feldolgozások Brisbaneben, borkiállítás Mainzban, Triesztben és Bécsben, építészeti Münstertben, szállodaügy Nizza, kisipari motorok Prága, mezőgazdasági gépek Prága és Bécs, művészet és ipar Stockholm, könyvkötészet Troppau, új találmányok Bécs. fűtés-szellőztetés Duneldorf.

□ **A jótékony Krupp.** Nincs minden különöség nélkül, hogy korszakunkban épp az a két ember jár elől a humanizmusban, a kiknek az emberiről megkönynyítése volt a mestersége. Az egyik Nobel, a dinamit feltalálója, a ki egész vagyonát tudományos és jótékony czélokra rendelte, a másik Krupp, a híres ágyugyártó, a kinél jobban egy gyáros sem gondoskodik a munkásairól. A múlt évben több mint százezer forintot adott a nyugdíjalapjuk számára, az özevgyek és árvák segélyalapját pedig egy negyedmillió forinttal gyarapította. Ot évvel ezelőtt is egy negyedmilliót adott munkásainak, illetve ennyi pénzt szánt rá, hogy csinos és egészséges cottage-lakásokat építsen számukra. Mindebből kiviláglik, hogy Kruppnak nagyon jó szive van, de az is bizonyos, hogy az ágyugyártás — e jelek után ítélve — nagyon jövedelmező mesterség lehet.

□ **Zsidó krónika Mátyás királyról.** Egy a XVI-ik századból származó héber krónika, melynek »Jemosz Otan« (Világ folyása) a címe, megemlékezik Mátyás királyról is és egy mondat közöl róla. »Mátyás, Magyarország királya — így szól a krónika, — okos és bölcs ember volt; szerette az igazságot és a tudósokat tisztelte. Minden dolgában és háborúiban szerencsés volt. Jónak látom, hogy elbeszéljek egyet szerencsés kimenetelű dolgai közül. Egyszer, midőn az erdőbe vadászni ment, kezeit megmosandó, drágaköves gyűrűjét lehuzta az ujjáról és egy kőre tette; de egy nagy holló a gyűrűt elnyelve, tovarepült s egy fágra szállott. A király sietve vette puskáját és a hollót lelőtte, testéből a gyűrűt kivette. Ez esemény szerencsés kimenetelének emlékére megparancsolta a király, hogy minden aranygyűrű, mely az ő birodalmában készül, egy szájban gyűrűt tartó holló-alakkal készíttessék. Ily aranyok még napjainkban is vannak országunkban (szerző hazája Csehország, hol a XVI. század végén élt) és holló-aranyoknak »Raben-Golden« nevezetnek.

□ **Hol van a legtöbb földrengés?** Eddig általánosan azt hitték, hogy Japán a földrengések hazája, itt dühöngenek leginkább a földképző elemek. Dr. S. A. Papavasion azonban azt vitatja, hogy tulajdonképpen Görögországban van a legtöbb földrengés. Ezt csak azért tudjuk meg ily későn, mert Görögországban rendszer és tervszerű följegyzéseket csak 1895 nyara óta eszközölnek s a megfigyelések bulletinjét csak a napokban látott napvilágot. E szerint az 1896. évben 520 földrengést jegyeztek fel s így egy napra átlagban 1 1/2 rengés jut. A legkritikusabb pont Zante szigete, melyen egyedül 300 földrengés volt a lefolyt esztendőben.

— **Uszó vasutak.** Nálunk csak egy helyen Eszék közelében viszi át a gőzkomp a vasut-vonatot, Dániában azonban, mely ország számos szigetből és félszigetből áll, az uszókomppok száma igen nagy. 1872-ik évben létesítették az elsőt. A legnagyobb Kopenhaga és a svéd szárazföldön levő Malmö között van, 750.000 dán koronába került, 86 méter hosszú s 18 méter széles, gépcinek ereje 1800 lóerőnek felel meg, a vasutat 1 óra 20 perc alatt szállítja át. A nagy Balti-tengeren közlekedő gőzkompon egy év alatt átlag egy negyedmillió ember jár s 100.000 tonnánál nagyobb terhet szállítanak rajta.

Közzgazdaság.

Állatkivitelünk hanyatlása.

(K. Ö.) Mikor a gabonaárak hanyatlása következtében gazdáinkat a mezőgazdasági válság már-már elmerüléssel fenyegette, az állattenyésztés kezdte egyedüli reményességét képezni. A külföldi, különösen német s svájci piacok fokozottabb kereslete mind nagyobb bizalomra serkentette gazdáinkat. Nem riadtak

vissza semmiféle áldozattól, hogy állattenyésztésünket felvirágoztassák. A gazdák tehát nemcsak saját magukat tekintve, hanem általános közzgazdasági szempontból is dicseretes munkát végeztek. A gazdák intenzívebb gazdálkodását kezdtek folytatni, noha a legfőbbjét súlyos tehervállalásra készítette. Biztak azonban benne, hogy a befektett tőke meghozza a maga tisztességes kamatait. És eleinte csakugyan úgy látszott, hogy állattenyésztésünk van hivatva arra, hogy különösen kisgazdáink anyagi helyzetét tegye türethetőbbé. A kivitel révén tisztességes keresethez jutottak azon gazdáink, kik nemesebb fajok beszerzésével s erőtakarományok termelésével az igényeknek meg tudnak felelni.

Állattenyésztésünk azonban nem soká maradt meg hasznosított mezőgazdasági ágának. Egyszerre két oldalról is nagy csapás érte. Az egyik a kivitel hanyatlása, a másik a különböző állati betegségek, melyek kisebb-nagyobb erővel pusztítva állományunk között, a mai napig sem volt megszüntethető. Állattenyésztésünk hanyatlásának ez a két oka tulajdonképpen okozati összefüggésben látszani. A külföldön ugyanis avval indokolják állataink kiviteltét azelőtt intézkedéseket, hogy az országban uralkodó állati betegségek állategészségügyi szempontból lehetetlenné teszi állataink bevitelét.

Ha tehát azt akarjuk, hogy állattenyésztésünk újra hasznosított gazdasági ágga legyen, a kivitel fokozására s az állategészségügy javítására kell törekednünk.

Az elsőre vonatkozólag már egyizben mutattunk rá a magyar kormány mulasztásaira, mely tétlenül nézi, hogy például Ausztria egyes helytartóinak egyszerű rendeletére egész megyékre mondatik ki osztrák részről a zár. Ugyancsak a magyar kormány az, mely a közös vámterület nagyobb díesővére tétlenül nézi, mint csempészetnek Magyarország kikerülésével Bécsbe román eredetű vágómarhák. Mennyi teketóriával járt az, míg végre megengedtük a szerb sertés behozatalát. Utólag sült ki, hogy a szerb sertésállomány beteg, hogy az egész eljárás megbizhatatlannak bizonyult s hogy vígan folyik határainkon a szerb sertéscsempészet. Nyugoti piacaink legnagyobb fogyasztója Németország, tekintettel állategészségügyünk hiányaira, törvényhozásilag foglal álláspontot állatkivitelünk ellen. Bajorország és Svájc teljesen megszüntek állataink fogyasztói lenni. Ennek következtében állatkivitelünk az év első negyedében a tavalyi hason idősakhoz képest 136. 455 db-ról 64. 172 db-ra s értékben 6. 359 763 frtról 3. 456 101 frtra apadt. Állatkivitelünk emelése céljából kormányunk teendője az lenne, hogy követelje a szerződések pontos betartását azon államoktól, melyekkel állategészségügyi konvencziót kötöttünk, nehogy haszontalan üriügyek alatt kisorsítsák állatainkat a fogyasztási piacokról, csak azért, hogy másoknak adjanak kedvezményeket, mint azt Ausztria teszi Romániával szemben.

A másik teendő állategészségügyünk javítása. A kormány bejelentette az állategészségügyi államosítását. Reméljük, hogy az ígértet nem sokára a tett fogja követni. Ez nem csak, hogy tényleg előmozdítaná az állategészségügyet, de hatással lenne a külföldi fogyasztási piacok magatartására is, melyek meggyőződésünk, hogy állategészségünk érdekében megteszünk minden lehetőt, nagyobb bizalommal viseltetnének kivitelünk iránt, s nem hagnak magukat sokszor czélzatosan elferdített hírekkel tévutra vezetni. A hivatalos adatok nyomán még most is 20 megyében van száj s körömfájás; lépfene Arva, Nyitra s Szepes megyékben; sertésvész kisebb-nagyobb kiterjedésben 51 megyében és sertés-orbáncz 16 megyében. A hivatalos kimutatás márcz. 31-én készült; azóta sok helyen szüntek meg az egyes állati betegségek, mindazonáltal kívánatosnak tartjuk az állategészségügy mielőbbi megvalósítását.

A gabonaárak hanyatlása mellett s a szőlő rekonstrukció kezdetén az állattenyésztés felkarolása képezi egyedüli módját kisgazdáinkat talpra állítani, annál is inkább, mivel ezek üzemiükben az állattenyésztésre rendezkedtek

be. Az állattenyésztés általános közzgazdasági fontossággal bír. Fellendülésének hasznát nemcsak a mezőgazdaság, hanem az ipar s kereskedelem is látják. Nem lehetünk tehát eléggé gondosak azon eszközök megválasztásában s alkalmazásában, melyek ily fontos gazdasági ágak fejlődését biztosítják. A kormányzat eddigi ténykedései azonban nem engednek bizalmat keltő gondoskodásra következtetni.

A paraszt-szocialisták.

A közelgő aratási időny alkalmából az alföldi paraszt-szocialisták megformulálták azokat a feltételeket, melyek szerint az aratási munkában részt venni hajlandók. Ezek a feltételek a következők:

1-ször. Az őszi és tavaszi vetést tizetön vállaljuk el, de csakis arató részre. S midőn learattuk, a gazda tartozik a learatott gabonából reánk eső tizedrészt a saját jószágán behordani, s vagy lóval vagy géppel elcsépelni és ugy a szemet, mint annak szalmáját lakásunkra azonnal hazaszállítani.

2-ször. Ha a gabonát elemi csapás éri, vagy az egyáltalán nem lenne megfelelő arra, hogy tizedért learassuk, akkor 1600 négyesögletes holdanként 5 forintért aratjuk le; de megköveteljük, hogy minden kaszára legalább 12 katasztrális hold aratnivaló jusson.

3-ször. Ha learatás után szél vagy vihar a gabonát széthányná, akkor csak a reánk eső tizedrészt tartozunk öszetakarítani, a gazdát nem.

4-szer. A konvencziós aratóknak egy személyre minden 7 napra 20 kiló tisztabuzát, két kiló szalonnát, háromnegyed kiló sót és egyéb költségekre 1 frt 50 krt tartozik a gazda adni.

5-ször. Munkaadó köteles az aratóját minden szombatn este annak idejében haza szállítani, s vasárnap este ismét a munka helyére kivitetni.

6-ször. A vasárnapi munka ellen erőlyesen tiltakozunk és semmi ingyen vagy robot munkát nem teljesítünk.

7-szer. Megköveteljük a benkosztos aratóknak tisztességes munkásemberhez illő, egészséges kosztal való ellátását és minden héten háromszor husos ebédet.

Az első olvasásra megállapítható, hogy a magyar földműves gazda ezeket a feltételeket a mai gazdasági viszonyok közt egyáltalán nem teljesítheti. Ez érdekeknek olyan összeütközése nyomul előtérbe a munkás és munkaadó között, a mely okvetlen zavarokat fog előidézni. És mit tesz mindezek megelőzésére, szanalására a kormány? Tagadja, hogy a hamu alatt ott ég a szenvedélyek égő zsarátuoka s azt hiszi, hogy ezzel megnyugtatja a magyar földbirtokoságot. Mert azt csak nem tarthatjuk a bajok orvoslás módának, hogy leküldik az Alföldre *Jessenksky* Sándor miniszteri tanácsost, a ki a törvényes hatóságok háta mögött, ezek tekintélyének kétségkívül hátrányára tárgyal a szocialista izgatókkal s a népban megerősíti azt a tudatot, hogy a nemzetközi izgatóknak olyan jogosultság van a kolomposágra, hogy azzal szemben az állami akarat is alkudozni kénytelen. Ha a kormány tenni akar valamit e kérdésben, a mint tenni kötelessége is, akkor utóvégre cselekedjék oly alakban, hogy a törvényes hatóságok tekintélyét meg ne csorbítsa, más részről pedig ne szítsa még inkább a jogosulatlan vágyakat és ambíciókat.

* Egy cukorgyár bukása. A hőmérséklet helyi cukorgyár — mint lapunknak írják — a bukás szélén áll. A nagy gazdasági fontossággal bíró gyári vállalat kezdettől fogva veszteséggel dolgozik és állandó krízissel küzd. Az 1896. mérleg szerint a múlt év vesztesége 100.000 forintra emelkedik s így a veszteség számla, a korábbi évek veszteségeivel együtt 320.000 frrtal van megterhelve, mely a részvénytulke kétharmadának felel meg. Az igazgatóság az e hó folyamán megtartandó közgyűlésen javaslatot fog előterjeszteni a krízis lehető szanálása végett s ha ez el nem fogadható, a felszámolás kimondását hozza javaslatba. A magyar állam ez ügynél több mint félmillió forinttal van érdekelve.

NYILT-TÉR. *)

Kérelem!

Mult hó az az április hó 27-én megtartott főispáni diszebed alkalmával számos vendég azon tudatban, hogy a diszebed

alkalmával megállapított étrenden kívül felszolgáltattott sörök, savanyu vizek, külön borok esetleg pezsgőkért fizetési kötelezettségért nem tartozván, engem fel sem szólítottak arra nézve, hogy esetleg fizetni óhajtanak.

Miután azonban a diszebed alkalmával a reám bizott pincze készletből, ugy, sör, savanyu vizek, valamint palaczk borok és pezsgők is lettek kiszolgáltattva — mely italokról — kiállított számlámat, méltóságos báró Fiáth Pál főispán ur mint általa nem megrendeltekét kifizetni nem hajlandó.

Alázatos tisztelettel felkérem a diszebed alkalmával jelenvolt urakat sziveskedjenek az esetleg általuk rendelt italok árát nekem beküldeni.

Tájékozással bátor vagyok felemlíteni, hogy minden vendégre terítve lett: $\frac{3}{10}$

liter asztali bor, $\frac{1}{2}$ palaczk vörös bor és $\frac{1}{2}$ palaczk pezsgő tisztelettel
Bauer Dénes,
főpinczér.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk

Apró hirdetések.

HÁZVEZETŐNÖI

Állást keres egy a háztartás minden ágát járatos fiatal hölgy. Legszivesebben papi házhoz menne, vagy mint anya helyettes árva gyermekek melső. Ajánlatok „Csendes Otthon” czim alatt a kiadó hivatalba küldendők.

FIATAL ÁRVA

leány igen jó családból való mint. házi kisasszony keres alkalmazást uri családnál, esetleg magános öreg urhoz is elmegy. Ajánlatokat „Árva leány” czimen továbbít a kiadóhivatal. abból egyuttal a czim is megtudható.

BUTOR.

Több igen jó karban lévő háló és ebédlőszobába való butor jutányos áron szabad kézből eladó. Czim a kiadóhivatalban.

ELADÓ HÁZ.

Egy 5 szobából és 2 konyhából álló, szűkeség mellékhelyiséggel ellátott, kerttel bíró lakóház jutányos árért eladó. Czim megtudható a kiadóhivatalban.

KIADÓ MAGTÁRAK.

Két jókarban lévő, tágas magtár, az egyik azonnal, a másik pedig augusztus 1-é kiadandó. — Czim a kiadóhivatalban.

Az osztrák állam-
vasutak állomása
Marienbad mellett.

A gyógyidény
május 1-én
kezdődött.

Herczeg

METTERNICH-féle ACZÉLFÜRDŐ.

Königswart.

Ez idő szerint házi kezelésben.

A fürdő egy 1000 méternél magasabb túlelű fákkal benőtt hegység, déli lejtőjén 723 méternyi magasságban fekszik Ujjonnan berendezett fürdőház és nagy olvasószalonnal, 26 fürke, tőzegfürdőkben, fenyőtű és aczél fürdővel, hidegviz, gyógymód, tej és savaskúra.

Viktor forrás vasas savanyuviz, 0.08 vasbicarbonat és 1.163 szénsavtartalommal 1000 rész vízben.

Richardis forrás, teljesen vasmentes savanyu-
viz 33 rész illó savval és csak 1.08 kötött alkater-
részekkel. Mindkettő nagy keresletnek örvend és friss
töltésben kapható a vizkereskedésekben. E két for-
rás a többek között Frankfurtban, Tepitzben, Pra-
gában, Londonban kitüntetett.

Hatásosnak bizonyult minden vérszegénység
rossz, nedves, általános testi gyengeség, kimerülés
és idegségen alapuló betegségeknél, hurutknál, mint
üdüles súlyos betegségek után és mint utókúra
Karlbad avagy Marienbad használata után. — Na-
ponta zene. Kirándulások, hangversenyek és miu-
denemű szórakozások. — 6 villa, 2 szálloda a
fürdők közvetlen közelében több vendéglő és kávé-
házak, omnibus közlekedés a vasúthoz és vissza. —
További felvilágosításokat ad a herczeg Metternich-
féle forrás kezeléség Königswart.

A budapesti orsz. kiállítás.

ARANY ÉREM. — 1885. — ARANY ÉREM.

Császári és királyi udvari szállító, a koronás aranyéremkereszt tulajdonosa
AZ „ARANY SISAKHOZ.”

ROSENTHAL H.

KATONAI EGYENRUHA, HADIFELSZERELÉSI GYÁRA

A m. kir. I., IV., V. honvéd-kerületek tiszti egyenruházatainak, a Ferencz József
nevelőintézet, a fő- és székváros m. kir. államrendőrsége és a Bács-Bodrog vármegyei
rendőrség szükségleteinek szerződéses szállítója.

FŐÜZLET:
BUDAPESTEN Gyár: VI., Bulyovszky-u. 39.
FIÓKÜZLETEK:
SZÉKESFEJÉRVÁR, LEMBERG, POZSONY,
Kossuth-utca 18. Kopernikus-utca 9. szám. Hid-utca 4.

Minden fegyvernembeli tényleges és tartalékos tisztek, had-
apródok és egyévi önkéntesek, teljes felszereléseik, a m. kir. csend-
őrség, rendőrség, tüzoltók, stb. egyletek egyenruhái a legjutányosabb
árak mellett készítettnek.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Csak csekély

HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE

kaphatók!

Legújabb divatu tavaszi-gallérok és kabátok.
Kész férfi- és gyermekruhák
minden nagyságban. Kanavász, vászon és minden e szakmába vágó
cizkék, valamint
ingek, gallérok és lábravalók, nap- és esernyők dus választékban.
— Nagy raktár asztal- és futó-szőnyegeken. —

LÖWY ADOLF + + + + +

+ + + + + SZ-FEHÉRVÁR.

(Felmayer mellett.)

TEJES MENYASSZONYI KÉRENGYERT ÉLVÁLLALOK. || CSERKELY HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE ||

Nyomatott Számmar Imréné, Székesfejérvárott.